

PM 2013:157 RIV (Dnr 001- 959/2013)

Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)

Remiss från Utbildningsdepartementet

Remisstid den 14 oktober 2013

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26) till Stockholms stad.

I skollagen (2010:800) saknas bestämmelser som tar direkt sikte på säkerheten i förskolan. Betänkandet föreslår att kravet på ett målinriktat, systematiskt och dokumenterat barnsäkerhetsarbete förs in i lagen. Syftet är att förtydliga huvudmannens ansvar samt förbättra Skolinspektionens och kommunernas möjligheter att utöva tillsyn av förskolornas säkerhetsarbete. Därmed bör möjligheten att förebygga olyckor och tillbud förbättras. De föreslagna bestämmelserna ska enligt betänkandet ses som en del av förskolans kvalitetsarbete.

Remissen finns att läsa i sin helhet på regeringens hemsida:

<http://www.regeringen.se/sb/d/16745/a/214974>

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser det angeläget att skollagen får bestämmelser som tar sikte på barns säkerhet i förskolan på samma sätt som säkerheten för elever i övriga skolformer regleras i arbetsmiljölagen.

Utbildningsnämnden är positiv till att kunskapen på det här området ökas så att ett bättre underlag kan ge förutsättningar för ett mer strategiskt förbättringsarbete.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig bakom den statliga utredningens och betänkandets förslag att förskolorna systematiskt ska rapportera olyckor och tillbud i verksamheten.

Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd ser positivt på ett nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan.

Norrmalms stadsdelsnämnd är positiv till utredningens förslag om att en ny bestämmelse förs in i skollagen som anger arbetet med barnsäkerheten.

Stockholms Stadshus AB delar utredningens uppfattning att det är angeläget att skollagen får bestämmelser som tar sikte på barns säkerhet i förskolan.

Mina synpunkter

Förskolan är i dag en av Stockholms i särklass mest uppskattade verksamheter. Nio av tio föräldrar säger sig vara nöjda eller mycket nöjda med sina barns förskola. Föräldrarna ser att barnen är trygga, utvecklas och har roligt. Kvaliteten är hög och mångfalden är stor.

Målen för förskolan slås fast i skollagen (2010:800) och i läroplanen för förskolan (Lpfö 98). Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska erbjuda barnen en trygg omsorg. Förskolans lokaler och utrustning ska utformas så att syftet med utbildningen kan uppfyllas. Däremot finns ingen bestämmelse i lagen som direkt tar sikte på säkerheten för barn i förskolan.

Det är därför angeläget att skollagen, precis som utredningen föreslår, får bestämmelser som tar sikte på barns säkerhet i förskolan på samma sätt som säkerheten för elever i övriga skolformer regleras i arbetsmiljölagen. Utredningens förslag innebär en tydlig ambitionshöjning och ett klarläggande när det gäller ansvar och tillsyn för barnens lärandemiljö i förskolan med fokus på säkerhet.

I Stockholms förskolor bedrivs i dag redan ett systematiskt arbete med barnsäkerhet, bland annat med dokumenterade barnskyddsronder, och genom det webbaserade systemet RISK som används för incidentrapportering. Jag är övertygad om att utredningens förslag både kommer att stärka och komplettera det barnsäkerhetsarbete som pågår inom staden. Det är dock viktigt att utredningens förslag inte leder till att den administrativa bördan för förskolecheferna ökar markant.

I övrigt vill jag hänvisa till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26)” hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 19 september 2013

LOTTA EDHOLM

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Fri att leka och lära - ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26), sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet avstår från att delta i beslutet.

ÄRENDET

Utbildningsdepartementet har remitterat betänkandet Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan (SOU 2013:26) till Stockholms stad.

I skollagen (2010:800) saknas bestämmelser som tar direkt sikte på säkerheten i förskolan. Betänkandet föreslår att kravet på ett målinriktat, systematiskt och dokumenterat barnsäkerhetsarbete förs in i lagen. Syftet är att förtydliga huvudmannens ansvar samt förbättra Skolinspektionens och kommunernas möjligheter att utöva tillsyn av förskolornas säkerhetsarbete. Därmed bör möjligheten att förebygga olyckor och tillbud förbättras. De föreslagna bestämmelserna ska enligt betänkandet ses som en del av förskolans kvalitetsarbete.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har remitterat ärendet till Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser det angeläget att skollagen får bestämmelser som tar sikte på barns säkerhet i förskolan på samma sätt som säkerheten för elever i övriga skolformer regleras i arbetsmiljölagen.

Kontoret konstaterar att det idag saknas möjligheter att få exakta uppgifter på antalet olyckor och tillbud inom förskolan och anser det därför positivt att ett nationellt rapporteringssystem med gemensamma definitioner föreslås upprättas. Genom insamling av nationell statistik kan kunskap byggas om olyckornas och tillbudens omfattning och karaktär till grund för ett strategiskt säkerhetsarbete.

I Stockholms förskolor bedrivs ett systematiskt arbete med barnsäkerhet bland annat med dokumenterade barnskyddsronder. I dessa dokumenteras risker och förslag till åtgärder. Stadsdelsnämnderna rapporterar sedan år 2010 andelen enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete i stadens system för ledning och styrning (ILS) samband med verksamhetsberättelsen.

I staden finns det webbaserade systemet RISK för incidentrapportering. Syftet med systemet är att kunna identifiera sårbarheter samt se trender och kostnader. När olyckor och tillbud rapporteras i systemet måste förbyggande åtgärder föreslås. Förskolecheferna är ansvariga för att åtgärderna genomförs. Kontoret konstaterar att om förslaget realiseras blir det aktuellt att se över hur RISK bör anpassas till definitionerna i det nationella rapporteringssystemet

Stadsledningskontoret anser att det är rimligt att ansvars- och arbetsfördelningen för huvudman och förskolechef i betänkandet följer den som råder på andra områden inom förskolan. Stadens styrdokument för godkännande och tillsyn av fristående förskolor måste uppdateras med anledning av de ändringar i skollagen som föreslås. Kontoret instämmer i de synpunkter som inkommit till utredningen att fristående huvudmän bör rapportera olyckor och tillbud till den kommun som godkänt verksamheten. I stadens fall skulle detta kunna ske

genom att RISK öppnas även för fristående förskolor.

Stadsledningskontoret anser det viktigt att det fortsatta arbetet med rapporteringssystemet utgår från betänkandets ambitioner att det inte ska betyda nya arbetsuppgifter eller ökade kostnader för verksamheten. Ett allt för omfattande krav på dokumentation av olyckor och tillbud riskerar att öka det administrativa arbetet och leda till överbyråkratisering på bekostnad av tid med barnen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 juni 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att kunskapen på det här området ökas så att ett bättre underlag kan ge förutsättningar för ett mer strategiskt förbättringsarbete.

Detsamma gäller betänkandets förslag om att arbetet med barnens säkerhet skrivs in i skollagen och att det ska bedrivas på ett systematiskt sätt med krav på dokumentation. Arbetet med likabehandling är en bra utgångspunkt. Det är dock viktigt att, som det betonas i betänkandet, inte ta fram regelverk som blir begränsande för barnens möjlighet till glädjefylld lek och lärande.

Det är bra att ansvars- och arbetsfördelningen för huvudman och förskolechef följer den som råder på andra områden.

Likasa är förvaltningen positiv till att ett nationellt rapporteringssystem upprättas och att definitionerna av begreppen olycka, skadehändelse och tillbud förtydligas.

Det är viktigt att det fortsatta arbetet med det nationella rapporteringssystemet utgår från betänkandets ambitioner att det inte ska innebära nya arbetsuppgifter eller ökade kostnader för kommunerna eller att den administrativa bördan för förskolecheferna ökar.

Även om det inte varit utredningens uppdrag så instämmer förvaltningen i betänkandets påpekande att samma krav på barnsäkerhet bör ställas även i pedagogisk omsorg.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden som svar på remissen ”Fri att leka och lära – ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan” (SOU 2013:26) överlämnar detta tjänsteutlåtande och att beslutet justeras omedelbart.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad ålägger stadens förskolor att i sina verksamhetsplaner säkra ett systematiskt barnsäkerhetsarbete. Det är dock ovanligt att det sker allvarliga tillbud inom förskoleverksamheten. Förskolemiljön är byggd utifrån olika säkerhetsnormer och lagar. Ansvariga chefer genomför tillsammans med fackliga företrädare en barnskyddsron en gång per år. Barnens och personalens arbetsmiljö ses över utifrån en checklista. I samband med olika tillbud och olyckor vidtas omedelbara åtgärder. All personal

har fått utbildning i barnsäkerhet. Personalen meddelar alltid ansvariga chefer när något allvarligt har hänt. Om olyckan är framme och ett barn blir skadat uppmanas föräldrarna att ta kontakt med stadens försäkringsbolag.

Förvaltningen ställer sig bakom den statliga utredningens och betänkandets förslag att förskolorna systematiskt ska rapportera olyckor och tillbud i verksamheten. Krav på rapportering förutsätter dock ett nationellt rapportsystem som gör det enkelt att

- avgöra om ett tillbud är av den arten att det ska rapporteras
- kategorisera de olika tillbudena
- ta fram tillbudsstatistik på samtliga nivåer, per förskola, ansvarsområde, förvaltning/företag, stad/kommun och nationellt.

Stockholms stad har ett webbaserat system, RISK, för registrering av olyckor och tillbud i bland annat förskoleverksamheten. Alla olycksfall som rör både barn och personal ska registreras i systemet. Förvaltningen konstaterar att det är viktigt att ansvariga förskolechefer på sikt inte ska behöva anmäla barnolycksfall i två register, RISK och ett nationellt system. Insamlingen av statistik måste samordnas. Vidare finns det önskemål om att staden tar fram gemensamma riktlinjer för vilken typ av olycksfall som ska registreras i RISK.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 augusti 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på ett nationellt rapporteringssystem för olyckor och tillbud i förskolan. Det är angeläget att med hjälp av tillförlitlig statistik ha möjlighet att öka kunskapen om skaderisker för barn i förskolan och att således stärka det förebyggande arbetet.

Förvaltningen vill särskilt trycka på att det krävs en utbildningssatsning för att implementera det nationella rapporteringssystemet.

Avslutningsvis vill förvaltningen betona vikten av att ta tillvara på det befintliga systemet RISK, som redan finns gällande rapportering av olyckor och tillbud i förskolan.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 augusti 2013 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Anita Lindskog (S), bilaga 1.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 juli 2013 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag om att en ny bestämmelse förs in i skollagen som anger arbetet med barnsäkerheten.

I Stockholms stad finns det idag ett inrapporteringssystem för barnolycksfall och tillbud, RISK. Detta system fungerar mycket bra då det ger en översikt över de fall som förekommer och det förebyggande arbetet kan utgå från det inrapporterade materialet. Förvaltningen är positiv även till utredningens förslag om ett nationellt rapporteringssystem.

Alla kommunala förskolor på Norrmalm bedriver idag ett systematiskt barnsäkerhetsarbete och genomför årligen barnsäkerhetsronder. Detta arbete har bidragit till att föräldrar känner sig trygga med verksamheten vilket årets förskoleundersökning visat på.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB: s yttrande daterat den 17 augusti 2013 har i huvudsak följande lydelse.

SISAB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

SISAB vill lyfta fram att betänkandet hänvisar till FN:s barnkonvention, med utgångspunkt från barnens bästa och barnens behov, som ska vara utgångspunkt i all utbildning, även förskolans. Denna medvetenhet skall alltid ligga till grund för utbildningsmiljöer för barn.

SISAB stödjer målsättningen att bättre kunna förebygga olyckor och tillbud i förskolan. Frågan är bred och komplex och bolaget delar utredningens förslag om ett systematiskt och kontinuerligt arbete för att förebygga och förhindra olyckor och tillbud som en del i förskolans eget kvalitetsarbete. Genom ökade kunskaper om vad som kan vara osäkra miljöer kan SISAB bidra till en säkrare miljö för förskolebarnen.

I utredningens förslag tas frågor såsom kartläggning, myndighet och rapportering upp. SISABs uppfattning är att det viktigaste i en nationell samordning är att det finns en relevant återkoppling till kommuner och enskilda huvudmäns kvalitetsarbete. En sådan återkoppling kan också ge SISAB möjlighet att förbättra sitt arbete för en säker utomhus- och inomhusmiljö. Bolagets uppfattning är också att ansvaret skall ligga på en myndighet så information sprids på ett likvärdigt sätt till berörda.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen delar utredningens uppfattning att det angeläget att skollagen får bestämmelser, som tar sikte på barns säkerhet i förskolan. Koncernledningen ställer sig också positiv till att ett nationellt rapporteringssystem med gemensamma definitioner föreslås upprättas. I staden finns också det webbaserade systemet RISK för incidentrapportering.

Koncernledningen förordar gemensamt nationellt inrapporteringssystem och att insatser görs för att stadens system RISK anpassas till definitionerna i detta. Genom insamling av jämförbar nationell statistik kan kunskap byggas om olyckornas och tillbudens orsak, vilket kan ligga till grund för ett strategiskt säkerhetsarbete. Förslaget att inrapportering i ett sådant system också ska omfatta fristående huvudmän bedöms ytterligare öka kvaliteten i underlaget. För att underlaget som inrapporteras ska kunna utnyttjas av berörda aktörer måste en kontinuerlig återkoppling ske så att respektive verksamhet kan analysera statistiken utifrån olika perspektiv såsom lokaler, utrustning, utemiljö, organisation, personal, m.m. Koncernledningen delar SISABs uppfattning att det är av yttersta vikt att underlag och återkopplingen från den nationella inrapporteringen blir relevant för de berörda aktörer. Det är också viktigt att själva inrapporteringsförfarandet blir mycket enkelt så att det inte utgör en ytterligare administrativ börda för förskolans personal.

Sammantaget är koncernledningen positiv till utredningens förslag, men vill poängtera vikten av enkelhet i den nationella inrapporteringen och relevans i återkoppling till berörda huvudmän och aktörer.

RESERVATIONER M.M.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Vi tillstyrker förvaltningens yttrande med följande tillägg.

Vi vill särskilt trycka på att en bestämmelse som tydliggör huvudmannens ansvar i praktiken inte borde innebära en förändring av vad som redan gäller avseende ansvar för barns säkerhet i förskolan.

Däremot är det utmärkt med ett system för rapportering av skadetillbud vilket ökar möjligheten att identifiera brister såväl på enskilda förskolor som mer systematiska briser. Proportionerna mellan personaltäthet/barngruppernas storlek är en av de viktigare faktorer som påverkar säkerheten i stor grad. Kan personaltätheten ökas och därmed tillsynen så ökas också säkerheten till viss del.